

Filosofie si filosofare

Prin filozofie ne aflam in domeniul interogației, in care gândirea revine asupra principiilor ce guvernează cosmosul sau a temeiurilor a tot ceea ce exista, reprezentând gândirea asupra esențelor principiilor ultime ale lumii și omului, însă nefinalizată într-un răspuns ultim, ci într-un exercițiu continuu al problematizării.

Platon numea filozofia ca fiind „suișul sufletului către locul inteligibilului”, filozofia fiind astfel calea pe care trebuie să o urmeze gândirea pentru a ajunge la cunoaștere.

Filozofia s-a constituit prin încercarea de a da răspunsuri, încât ajunge să vizeze raportul omului cu lumea cu existența. Filozofia încearcă să explice în ce constă condiția umană, conceptul de condiție umană, de asemenea situațiile obișnuite și limita. În același timp filozofia se preocupă de locul și rolul omului și îl ajută pe acesta să ierarhizeze lumea. Filozofia îl ajută pe om să opteze în cunoștință de cauză de ce oamenii optează pentru anumite ralieri.

Filozofia îl ajută pe om să se cunoască pe sine și să formeze o cunoștință de sine care sunt propriile sale relații dar raportată la realitatea socială, și să formeze conștiința alterității care este conștiința respectului pentru ceilalți alături de care trăiești.

Filozofia s-a format în antichitate la început în obiectul filozofiei erau puse cunoștințe din toate domeniile treptat s-a produs o departajare între discursul filozofic și cel științific. Tot pe parcursul istoriei s-au constituit domeniile meditației filozofice. Părerea celor mai mulți cercetători este că în Grecia Antică a existat o filozofie riguroasă, originală și nu se confirmă opinia după care grecii au dat puțin și au luat mult.

Filozofia în Grecia Antică a apărut în perioada genezei a apariției relațiilor de producție sclavagiste, ca o reflecție implicită mai mult sau mai puțin în mitologie, dar ea încearcă să se desprindă treptat de mitologie. Astfel în Iliada și Odiseea a lui Homer găsim primele încercări de interpretare filozofică a lumii, primele întrebări și primele răspunsuri cu privire la lume.

În poemul lui Hesiod „Teogonia, munții și zilele” găsim elemente de filozofie, Hesiod fiind poet. Acesta trece dincolo de originea zeilor și se întreabă cum s-a trecut de la haos la cosmos. Această întrebare este filozofică și este o prezentare a filozofiei de mai târziu.

Trecerea de la poemele hesiodice la filozofia greacă propriu-zisă este considerată un adevărat miracol dar un miracol realizat de oameni pentru că primii filozofi erau strâns legați de îndeletnicirile, problemele societății și au ajuns la filozofie pe cale omenească. Ei contemplau cerul, natura, dar nu o contemplație pură ci pentru a găsi soluții pentru problemele cetății.

În Europa evului mediu filosofia se întinde între secolele V – XV. Fenomenul are început mai repede. S-au exprimat păreri unilaterale, aprecieri dogmatice cum este aprecierea că în Europa Vestică filosofia ar fi o “noapte de 1000 de ani” în sensul că spiritul uman a dus un somn de 1000 de ani ceea ce este în contradicție cu realitatea. În Europa apuseana au existat filosofi care au îmbunătățit filosofia și au dezvoltat-o, ori a spune că este o noapte de 1000 de ani înseamnă a pune în paranteză această creație, simbolizând totodată un negativism față de trecut, înseamnă să credem că timp de 10 secole progresul a încetat. Filosofii medievali apologeti sunt primii aparatori ai cretinismului, ei exprimându-și primii gândurile despre credința creștină.

Desigur, multe din întrebările filosofiei sunt puse și soluționate de către oameni în cadrele gândirii și experienței cotidiene, sub presiunea situațiilor de viață. Însa filosofia este o sferă a creației spirituale specializate care se îndepartează sensibil de problematizările și opiniile conștiinței comune, fiind, deci, calitativ altceva decât aceasta.

Karl Jaspers face o distincție între începutul filosofiei-care se referă la aspectul istoric - și originea filosofiei înțeleasă ca “izvorul de unde tasnește în mod constant impulsul de a filosofa”. Aceasta sursa originară - prin care ne este accesibilă filosofia trecutului și legitimă filosofia contemporană - cuprinde mai multe aspecte: mirarea, starea de uimire și curiozitate din care se nasc întrebările și cunoașterea; îndoiala în privința cunoștințelor dobândite îndeamnă către analiza critică și desprinderea unor certitudini; răzvrătirea, dezorientarea și simțul pierderii de sine care îl obligă pe om să își pună întrebări grave privitoare la sine însuși și la condiția sa de făptură limitată, expusă incertitudinii existențiale și tragicului. De aceea, impulsurile către filosofare se afla în orizonturile-pline de simboluri, îngrijorări - ale vieții cotidiene.

Obiectul filosofiei este straniu și radical diferit de orice altceva, prin tot ceea ce există în univers, înțelegându-se lucruri reale, fizice, spirituale, ireale, ideale, fantastice, dar în măsura în care cuprind totul universal. Obiectul filosofiei este cel care nu poate fi dat, cel care îi este filosofului, inițial, total necunoscut, nu este nici unul dintre celelalte obiecte ale studiului, el fiind totul.

Spre exemplu știința, care este privită ca fiind o serie de soluții date unor probleme, ar fi pentru filosofie un ansamblu de reflecții ce trebuie să se constituie ca și creație universală, integrală, un sistem absolut al intelectului uman; Ortega y Gasset în „Ce este filosofia?” considera că doar filosofia încearcă să dea răspuns întrebărilor prime, decisive. Adevărul filosofic va fi astfel suficient, dar totuși inexact, iar adevărul științific este insuficient, dar exact.

O alta caracteristica gândirii filozofilor, prin care aceasta s-ar putea asemăna gândirii specifice științei secolului XX, ar fi ca filosofia se afla mereu în opoziția opiniei.

În lucrarea „Despre conștiința filozofică”, Lucian Blaga încearcă să legitimeze filosofia în fața celor care-i pretind satisfacerea unor exigente improprii, el demonstrând faptul că caracteristica de ireductibilitate a filosofiei la știință

Filosoful Karl Popper, în lucrarea sa „Logica cercetării” susține că filosofia trebuie să aibă ca țintă veșnică cunoașterea, să nu fie interesată de darea unor răspunsuri la teorii generale.

Omul este pus în mișcare de năzuința de a înțelege cât mai profund și într-un mod cât mai adecvat lumea în care trăiește și propria sa ființă, iar în acest sens nu ezită să formuleze idei cât mai îndrăznețe. Pe Pământ, dacă acesta există, totul este relativ și numeroase teorii au ieșit la lumină de la apariția omului și desigur elevarea, evoluția gândirii acestuia încadrate în epoca sa de viață. Fiecare are o teorie a lui referitoare la rostul existenței umane și la modul în care ar trebui să fie înțeleasă existența umană. În zilele noastre omul își coordonează activitatea în funcție de descoperirile și recomandările științei, lăsând filosofia pe un plan secund, dar este dovedit că fără filosofie știința nu poate aduce un răspuns concret și veridic la întrebări existențiale.